

Vogels Voeren en Beloeren

Resultaten winter 2007-2008

Wim Van den Bossche, september 2008

**Voeren en beloeren is een project van de dienst
communicatie van Natuurpunt ism. de
Natuurpunt Vogelwerkgroep**

**Deze aktie werd gesteund door
Tom & Co, Delhaize en Vivara**

Overzicht

1. Inleiding
2. Maandelijkse Top-10
3. Resultaten Telweekend 2 & 3 februari 2008
4. De talrijkste soorten nader bekeken
5. Opmerkelijk
6. Maxima
7. Weersomstandigheden

Bijlage

Tabellen aantallen vogels in Vlaamse tuinen

Hoe waarnemen

Invulformulier

Gegevens verwerking en teksten : Wim Van den Bossche

Gegevens invoer : Mia Luyckx, Eric Sève en Wim Van den Bossche.

Speciale dank aan : Jan Wouters, Igor Stuyver, Jenny Dedoncker en Natuurpunt Vogelwerkgroep.

Weerdata: KMI (www.kmi.be)

Voor meer informatie kan je terecht bij:

Natuurpunt

Wim Van den Bossche, Dienst Communicatie

Coxiestraat 11, 2800 Mechelen

Tel: ++32 15 29.72.20

Fax: ++32 15 42.49.21

e-mail: wim.vandenbossche@natuurpunt.be

Website: www.natuurpunt.be/tuinvogels

1. Inleiding

Allereerst van harte dank aan alle tellers die aan 'Vogels voeren en beloeren' hebben meegewerkt! We stellen je inspanning ten zeerste op prijs!

Tijdens de winter 2007-2008 hebben we uit 395 tuinen maandelijkse gegevens ontvangen die in dit rapportje verwerkt zijn. Voor het telweekend op 2 & 3 februari 2008 hebben we 7.563 bruikbare formulieren ontvangen.

Tijdens het telweekend op 2 & 3 februari 2008 werden meer dan 293.635 vogels geteld. Een gemiddelde van bijna 39 vogels per tuin.

Winter 2007-2008 kende net als in 2006-2007 een zachte start en bleef relatief warm. Toch kwamen een aantal soorten in hogere aantallen op het voer af, met als voornaamste toegenomen soorten houtduif, kauw, staartmees en de zeldzamere putter. De meeste soorten geraakten niet aan de topaantallen van de koude winter van 2005-2006.

Winter 2008-2009 wordt de 9de opeenvolgende keer dat we tuinvogels tellen bij de voederplaatsen. Zoals je ziet in de Top-10 evolutie levert deze lange tijdsreeks interessante resultaten op.

Noteer alvast 7 & 8 februari 2009 in je agenda! Dan proberen we opnieuw uit zoveel mogelijk tuinen telgegevens te krijgen, schakel dus je vrienden, burens en kennissen in om mee te doen. Vergeet niet dat je maandelijkse waarnemingen meer dan welkom blijven!

De url die je kan gebruiken om de tellingen elektronisch door te geven is www.vogelwerkgroepvlaanderen.be en je hoeft GEEN paswoord of code in te voeren! gewoon klikken op voeren en beloeren. We werken aan een nieuwe invoermodule waar je ook je historische gegevens zal kunnen bekijken maar die komt pas online in de loop van de winter, we houden je op de hoogte via de websites van Natuurpunt.

Je kan je waarnemingen ook via de Natuurpunt website kan ingeven. Ga naar: <http://www.natuurpunt.be/tuinvogels>

Op de laatste bladzijden van dit rapport vind je de beschrijving van de waarnemingsmethode en een invulformulier, we kijken nu al vol spanning uit naar het nieuwe winterseizoen.

Veel succes!

Vogels Voeren en Beloeren is een project van Natuurpunt, gesteund door Tom & Co, Delhaize en Vivara.

2. Maandelijks Top-10

De talrijkheid van een soort blijkt uit het gemiddeld aantal vogels per soort per tuin en is opgesomd in tabel 1. De verspreiding van de soorten, of anders gezegd in hoeveel procent van de Vlaamse tuinen de soort werd waargenomen, vind je in de rechterkolom van tabel 1.

Merel en koolmees komen in bijna alle tuinen voor, maar toch is huismus de meest in groepen waargenomen soort wanneer we het gemiddeld aantal vogels per voederplaats bekijken. Soorten als huismus en spreeuw komen vaak in groep voor en zijn dus vrij talrijk maar zeker niet in alle tuinen aanwezig. Roodborst en heggenmus zijn meer eenzaten en komen in kleinere aantallen, maar in meer Vlaamse tuinen voor.

Tabel 1: Top-10 van de talrijkste vogels en de meest verspreid voorkomende vogelsoort bij voederplaatsen in Vlaamse tuinen (gemiddelde 1 oktober 2007 tot en met 31 maart 2008) (Gegevens uit 395 tuinen).

Soort	Gemiddeld aantal		Soort	Frequentie
Huisumus	7,0	1	Koolmees	99 %
Turkse tortel	4,3	2	Merel	99 %
Vink	3,7	3	Roodborst	96 %
Koolmees	3,4	4	Pimpelmees	93 %
Merel	3,3	5	Turkse tortel	90 %
Pimpelmees	2,5	6	Vink	87 %
Groenling	2,5	7	Heggenmus	79 %
Spreeuw	2,4	8	Ekster	73 %
Houtduif	1,8	9	Huisumus	72 %
Kauw	1,4	10	Houtduif	67 %

Uit tabel 1 blijkt dat huismus net als vorige winters veruit de talrijkst waargenomen soort rond de voederplaatsen was. Turkse tortel en pimpelmees waren relatief talrijk. De houtduif is een recente nieuwkomer in de maandelijks Top-10 en daar komt nu ook de kauw bij, ten koste van ekster, ringmus en staartmees (de maantabel vind je in achteraan in de bijlage).

Merel en koolmees zijn de meest verspreide vogelsoorten die in bijna alle tuinen bij de voederplaats werden waargenomen. Roodborst werd in 96 tuinen op 100 waargenomen. Spreeuw, groenling en kauw vinden we niet bij de 10 meest verspreide soorten. In de plaats hiervan vinden we roodborst, heggenmus en ekster.

3. Resultaten Telweekend 2 & 3 februari 2008

Het gemiddeld aantal vogels op de voederplaats was met 39 per tuin lager dan het absoluut record van 43 in februari 2006. Maar toch werden er meer vogels gespot tijdens deze warme winter in vergelijking met 2004, 2005 en 2007 toen respectievelijk 33, 31 en 35 vogels per tuin werden geteld.

In alle Vlaamse provincies en het Brussels gewest was huismus de talrijkste soort. Ringmus en staartmees werden in veel lagere aantallen waargenomen dan de voorbije winters.

Tabel 2: gemiddeld aantal vogels per tuin en per provincie tijdens het telweekend van 2&3 februari 2008.

Naam	Vlaanderen	Antwerpen	Brussel	Limburg	Oost-Vl.	Vl-Brabant	West-Vl.
Aantal tuinen	7563	2194	47	768	1897	1321	1336
Huisemus	5,43	4,53 (1)	3,51 (1)	7,03 (1)	5,11 (1)	5,10 (1)	6,83 (1)
Koolmees	3,88	3,79 (2)	2,96 (2)	4,61 (2)	3,92 (2)	4,05 (2)	3,42 (2)
Merel	3,23	3,18 (3)	2,49 (4)	3,48 (3)	3,29 (5)	3,02 (3)	3,34 (3)
Turkse tortel	3,09	3,10 (4)	1,89 (6)	2,89 (5)	3,40 (4)	2,64 (6)	3,27 (4)
Vink	2,92	2,68 (5)	1,19 (9)	2,66 (6)	3,52 (3)	2,91 (4)	2,71 (6)
Pimpelmees	2,64	2,50 (6)	1,96 (5)	3,30 (4)	2,68 (6)	2,77 (5)	2,36 (7)
Spreeuw	2,02	1,70 (8)	1,74 (7)	1,54 (12)	1,97 (8)	2,14 (8)	2,81 (5)
Houtduif	1,97	2,04 (7)	2,62 (3)	2,08 (7)	2,07 (7)	2,15 (7)	1,46 (10)
Ekster	1,51	1,38 (11)	1,68 (8)	1,57 (11)	1,52 (10)	2,00 (9)	1,16 (12)
Kauw	1,44	1,63 (9)	0,38(17)	1,67 (9)	1,40 (11)	0,47 (17)	2,05 (8)
Staartmees	1,41	1,57 (10)	0,45(15)	1,20 (16)	1,75 (9)	1,38 (10)	0,86 (15)
Groenling	1,31	1,24 (12)	0,23(20)	1,93 (8)	1,24 (12)	1,28 (12)	1,22 (11)
Roodborst	1,18	1,22 (13)	0,68(13)	1,21 (14)	1,16 (13)	1,21 (13)	1,11 (13)
Heggenmus	1,13	1,07 (14)	1,04(10)	1,40 (13)	1,08 (14)	1,20 (14)	1,07 (14)
Ringmus	1,04	0,74 (15)	0,15(23)	1,20 (15)	1,04 (15)	0,94 (15)	1,56 (9)

Voor een aantal soorten is het gemiddeld per provincie afwijkend van de Vlaamse lijst van talrijkste soorten. Zo is in Limburg de zwarte kraai met 1,60 (10) per tuin talrijk. In Vlaams Brabant valt zwarte kraai 1,34 (11) en sijs 0,56 (16) op.

Bij vrijwel alle soorten zien we tijdens het telweekend lagere aantallen dan bij de maandelijkse tellingen. Zo werd de koolmees tijdens het telweekend maar in 91 op de 100 tuinen waargenomen en tijdens de maandelijkse tellingen in 99 op de 100. Toch is de samenstelling van de Top-10 bijna gelijk, enkel ekster vervangt groenling. De redenen voor de verschillen tussen de maandelijkse telling en het telweekend lijkt ons te liggen in het soort van tuinen waar maandelijks geteld wordt. Die zijn gevarieerder en de tellers voederen meer en voor een langere periode in het jaar. Het telweekend is ook maar een momentopname in februari terwijl tussen wintermaanden de aantallen sterk kunnen verschillen.

Tabel 4: Top-10 van de meest verspreid voorkomende vogelsoort op voederplaatsen tijdens het telweekend van 2&3 februari 2008.

	Soort	Frequentie
1	Merel	97 %
2	Koolmees	91 %
3	Roodborst	87 %
4	Turkse tortel	75 %
5	Pimpelmees	74 %
6	Vink	67 %
7	Huisemus	65 %
8	Ekster	59 %
9	Heggenmus	55 %
10	Houtduif	53 %

4. De talrijkste soorten nader bekeken

We bekijken de aantallen en de aantalsevolutie van de talrijkste vogelsoorten in meer detail. Bij elke soort hoort een tabel en 2 grafieken.

In de linkerkolom van de tabel vind je het gemiddelde aantal vogels per tuin per provincie tijdens het telweekend op 2 & 3 februari 2008. In de rechterhelft van de kolom vind je voor Vlaanderen het gemiddeld aantal per tuin tijdens het telweekend op 2 & 3 februari. In Nederland was de telling op 26 & 27 januari 2008 (bron Vogelbescherming Nederland), Groot-Brittannië was de telling op 26 & 27 januari 2008 (bron RSPB). Het gaat hier om het gemiddelde aantal vogels per tuin (alle tuinen).

De eerste grafiek geeft de evolutie weer van het aantal vogels per tuin voor de ganse winterperiode van oktober tot en met maart in de periode 2000 tot 2008. Dit wordt gecombineerd met de resultaten van het telweekend op 7 & 8 februari 2004, 5 & 6 februari 2005, 4 & 5 februari 2006, 3 & 4 februari 2007 en 2 & 3 februari 2008. De tweede grafiek geeft het aanwezigheidspercentage weer, berekend over alle tuinen voor de periode 2000 tot 2008 en de resultaten van de telweekends.

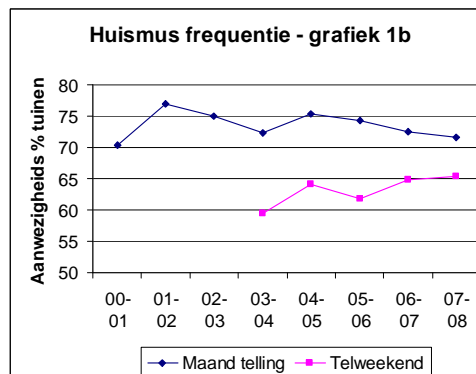
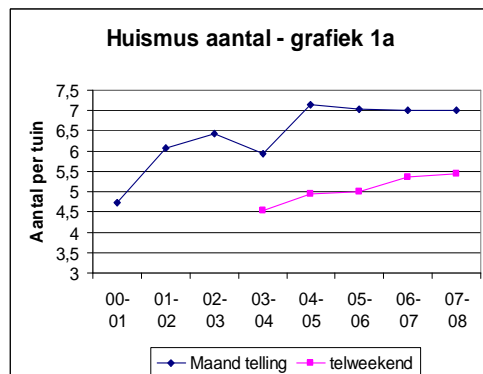
Huismus

Huismus bleef de talrijkste vogel op voederplaatsen in Vlaamse tuinen. Tijdens het telweekend werden er 5,4 huismussen per tuin geteld. Er werden opnieuw grote aantallen huismussen geteld in de landelijke gebieden in West-Vlaanderen en Limburg. In alle provincies en het Brussels gewest is huismus de talrijkste soort op de voedertafel. In tegenstelling tot de meeste andere soorten heeft de warme winter bijna geen effect gehad op de getelde aantallen huismussen.

De aantallen in Vlaanderen liggen met 5,4 per tuin tijdens het telweekend hoger dan in de buurlanden.

Bijvoeding : ondermeer gemengd zaad, onkruidzaad, gebroken maïs.

Provincie	Aantal	Provincie	Aantal	Regio	Aantal
West Vl.	6,8	Vl. Brab.	5,1	Vlaanderen	5,4
Oost Vl.	5,1	Antw.	4,5	Nederland	6,5
Brus. G.	3,5	Limb.	7,0	Groot-Brit.	3,6

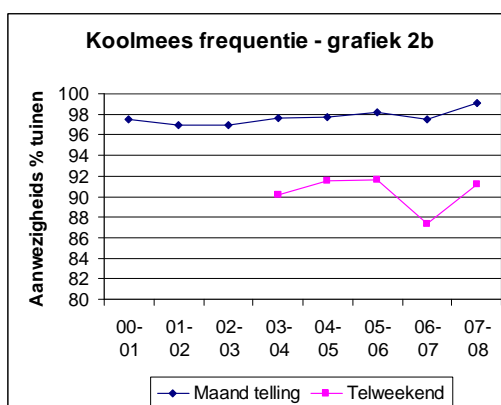
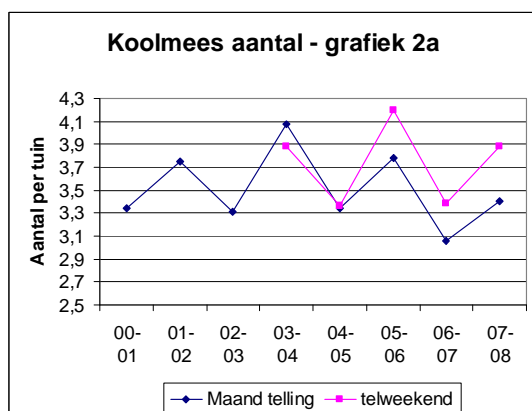
Koolmees

De koolmeespopulatie vertoont volgens onze tellingen een tweejaarlijkse aantalspiek. Winter 2007-2008 was een winter met hoge aantallen. Tijdens het telweekend op 2 & 3 februari werden gemiddeld 3,9 koolmezen per tuin geteld. Koolmees is met merel wel de meest verspreide soort met een score van 99 % aanwezigheid tijdens de maandelijkse tellingen. De aantallen op de voederplaatsen schommelen vrij sterk van jaar tot jaar maar over de 8 teljaren is er geen sterke toe- of afname waargenomen.

In Vlaanderen en de andere naburige regio's op het vasteland zitten gemiddeld het drievoudige aantal koolmezen in vergelijking met Groot-Brittannië.

Bijvoeding : ondermeer zonnebloempitten (zwarte zijn erg energierijk), vetbol, pindacake, pindanoten.

Provincie	Aantal	Provincie	Aantal	Regio	Aantal
West Vl.	3,4	Vl. Brab.	4,1	Vlaanderen	3,9
Oost Vl.	3,9	Antw.	3,8	Nederland	4,9
Brus. G.	3,0	Limb.	4,6	Groot-Brit.	1,25

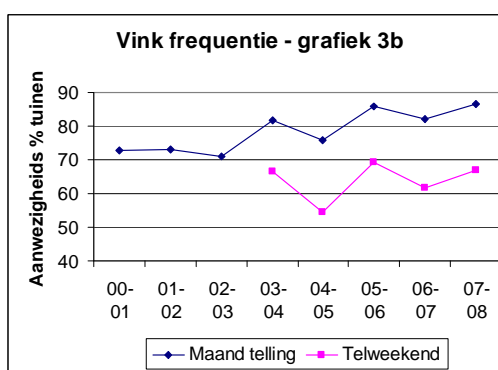
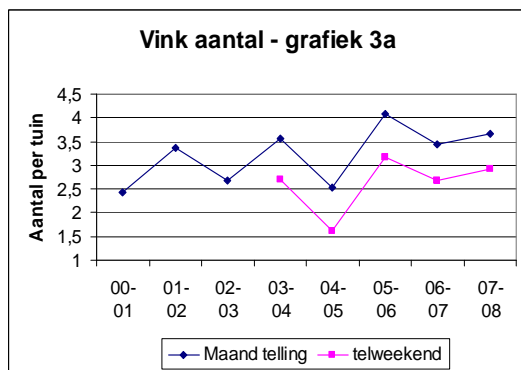

Vink

De voorbije winter was een piekjaar voor de vink. Net als de keep was de soort talrijk in Vlaanderen. De soort doet het goed met 2,9 exemplaren per tuin. De soort wordt in meer en meer tuinen gespot (grafiek 3a). Keep en vink zoeken hun voedsel in de winter hoofdzakelijk op de grond en eten zaden. De vink gaat met zijn kleinere snavel wel eerst de kleine zaden proberen. De aantallen vinken geteld in Vlaanderen liggen hoger dan die in de ons omringende landen.

Bijvoeding : ondermeer gemengd zaad, zonnebloempitten.

Provincie	Aantal	Provincie	Aantal	Regio	Aantal
West Vl.	2,7	Vl. Brab.	2,9	Vlaanderen	2,9
Oost Vl.	3,5	Antw.	2,7	Nederland	2,7
Brus. G.	1,2	Limb.	2,7	Groot-Brit.	2,15

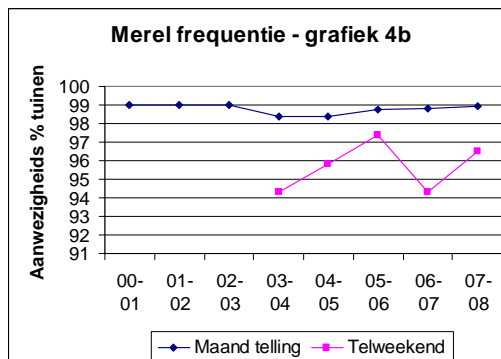
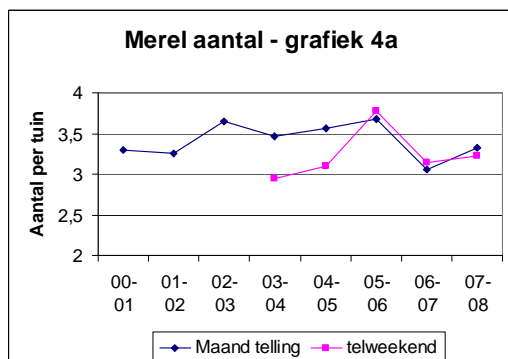

Merel

De merel is één van onze meest trouwe tuinvogels. Sinds de start van de tellingen in 2000 schommelt het aantal merels rond de 3 tot 3,5 vogels per tuin. Ook qua aanwezigheid in de tuinen scoort de merel hoog. Met 97 tot 99% komt de soort in bijna elke tuin naar de voederplaats.

Bijvoeding : keukenafval, fruit.

Provincie	Aantal	Provincie	Aantal	Regio	Aantal
West Vl.	3,3	Vl. Brab.	3,0	Vlaanderen	3,2
Oost Vl.	3,3	Antw.	3,2	Nederland	3,2
Brus. G.	2,5	Limb.	3,5	Groot-Brit.	2,45

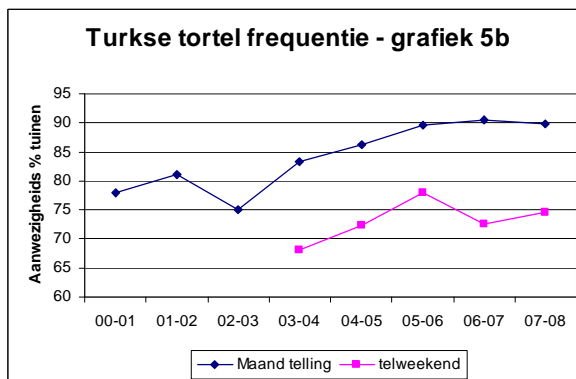
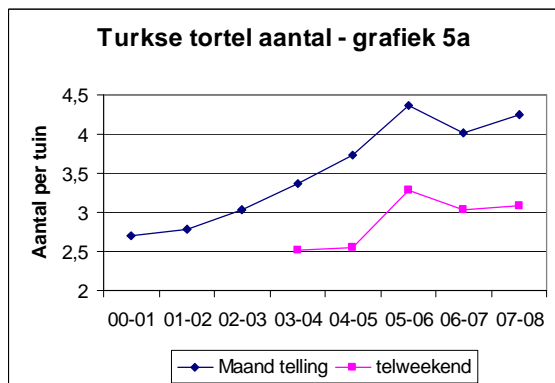
Turkse tortel

De dalende trend in 2006-2007 heeft zich niet doorgezet en de soort werd opnieuw talrijker waargenomen. De aantallen zijn relatief hoog vergeleken met die voor de winter van 2005.

De Turkse tortel is een cultuurvolger die graag een graantje meepikt bij de kippen. Niet zelden worden tientallen exemplaren bij een kippenren geteld, maar overall waar graan wordt gevoerd vind je wel een paartje.

Bijvoeding : ondermeer gemengd zaad, gebroken maïs, granen.

Provincie	Aantal	Provincie	Aantal	Regio	Aantal
West Vl.	3,3	Vl. Brab.	2,6	Vlaanderen	3,1
Oost Vl.	3,4	Antw.	3,1	Nederland	1,9
Brus. G.	1,9	Limb.	2,9	Groot-Brit.	1,4

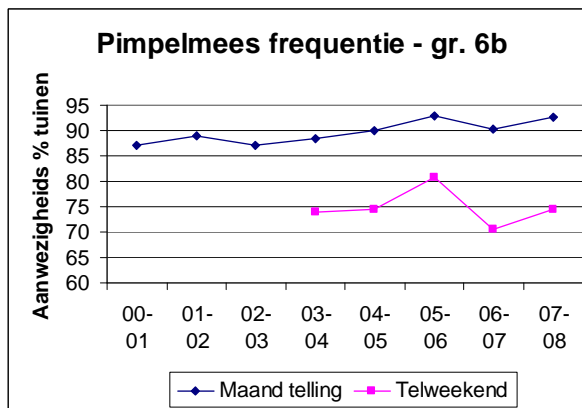
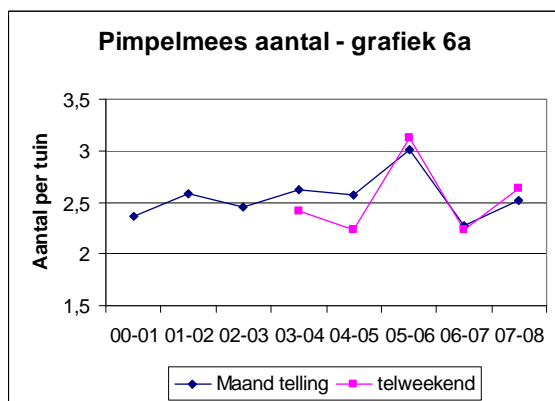
Pimpelmees

Net als bij koolmees werden er grotere aantallen op de voederplaatsen geteld in vergelijking met de vorige winter van 2006-2007. Met 2,6 waargenomen pimpels per tuin werd een relatief hoog aantal bereikt. Ook de frekwentie van spreiding over de tuinen herstelde. De winter van 2005-2006 was een uitzondering want er werden maximale aantallen geteld en de verspreiding was ook veel breder dan de vorige winters. De soort vertoont voorlopig nog niet zo erg duidelijk de tweejaarlijkse aantalspiek maar de aanzet is er de laatste jaren wel.

Grote verschillen waren er tijdens het telweekend opnieuw tussen de provincies met 3,3 pimpels per tuin in Limburg en slechts 2,4 per tuin in West-Vlaanderen.

Bijvoeding : ondermeer zonnebloempitten (zwarte zijn erg energierijk), vetbol, pindacake, pindanoten.

Provincie	Aantal	Provincie	Aantal	Regio	Aantal
West Vl.	2,4	Vl. Brab.	2,8	Vlaanderen	2,6
Oost Vl.	2,7	Antw.	2,5	Nederland	3,1
Brus. G.	2,0	Limb.	3,3	Groot-Brit.	2,29

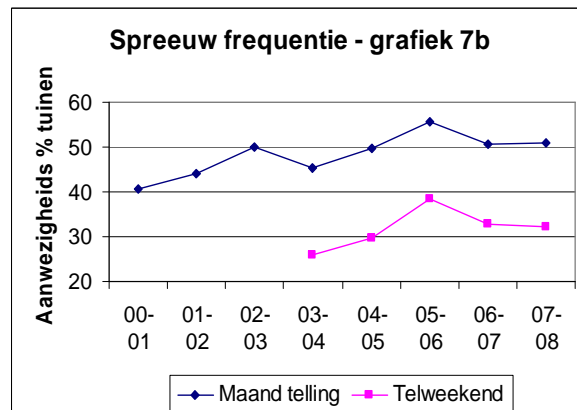
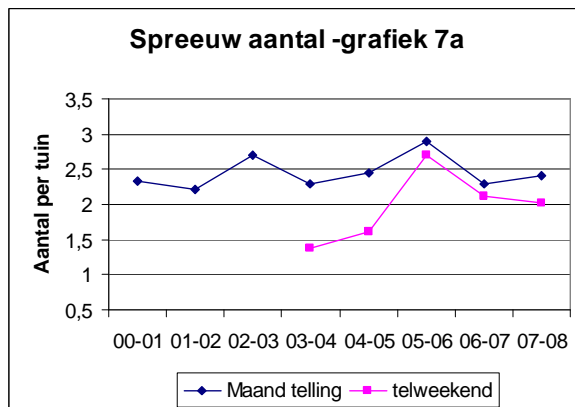

Spreeuw

Bij de spreeuw observeren we elke winter het grote contrast in aantallen tussen de provincies. West-Vlaanderen is de koploper met de grootste gemiddelde aantallen per tuin (2,8), in Limburg werd slechts 1,5 spreeuw per tuin waargenomen. Het landelijk gemiddelde was met 2,1 spreeuwen per tuin nog hoger dan de aantallen op het telweekend van 2004 en 2005. Sinds het begin van de tuinvogeltellingen wordt de spreeuw in meer tuinen waargenomen. In Groot-Brittannië en Nederland is het aantal spreeuwen op de voederplaatsen beduidend hoger.

Bijvoeding : keukenafval, brood, fruit.

Provincie	Aantal	Provincie	Aantal	Regio	Aantal
West Vl.	2,8	Vl. Brab.	2,1	Vlaanderen	2,0
Oost Vl.	2,0	Antw.	1,7	Nederland	2,8
Brus. G.	1,7	Limb.	1,5	Groot-Brit.	3,44

Groenling

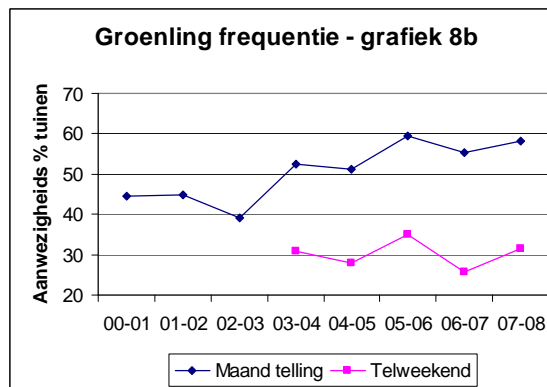
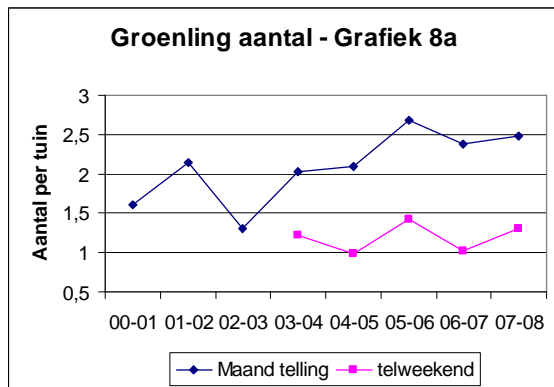
De groenling was de voorbije winter in lagere aantallen aanwezig dan tijdens de winter van 2005-2006 maar de aantallen zijn toch historisch hoog. Tijdens het telweekend werden met 1,3 groenlingen gemiddeld per tuin vrij hoge aantallen geteld.

In Engeland wordt het tuinbiotoop gezien als een belangrijke hulpbron voor de soort. Doordat er minder en minder graanresten te vinden zijn op de velden zijn de groenlingen om te overleven massaal in tuinen opgedoken op zoek naar extra voedsel.

Groenlingen hebben een sterke voorliefde voor zonnebloempitten en zijn dus heel gemakkelijk aan te trekken en te helpen.

Bijvoeding : ondermeer zonnebloempitten (zwarte zijn erg energierijk), gemengd zaad, granen.

Provincie	Aantal	Provincie	Aantal	Regio	Aantal
West Vl.	1,2	Vl. Brab.	1,3	Vlaanderen	1,3
Oost Vl.	1,2	Antw.	1,2	Nederland	<1,2
Brus. G.	0,2	Limb.	1,9	Groot-Brit.	?

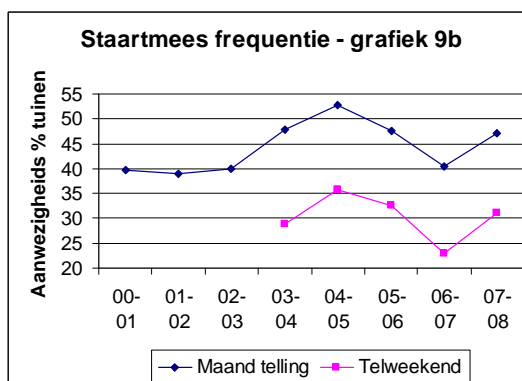
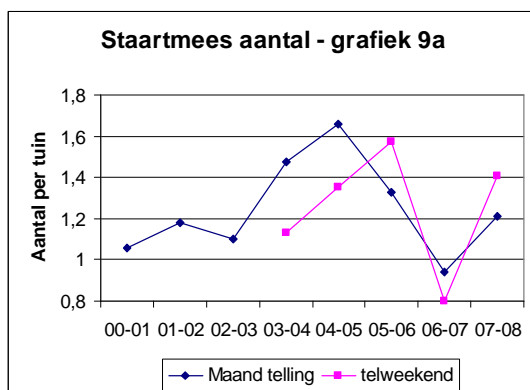
Staartmees

De gigantische aantalsdaling in 2006-2007 werd gelukkig hersteld tot gemiddeld hoge aantallen, zeker in februari tijdens het telweekend. Ook de spreiding nam terug toe. Er zitten gemiddeld meer staartmezen in de Vlaamse tuinen dan in Nederland en Groot-Brittannië.

In de tuinen heeft ze leren eten van vetbol, pinda- en insektencakes en in mindere mate van pindanoten.

Bijvoeding : ondermeer vetbol, pindacake, pindanoten.

Provincie	Aantal	Provincie	Aantal	Regio	Aantal
West Vl.	0,9	Vl. Brab.	1,4	Vlaanderen	1,4
Oost Vl.	1,8	Antw.	1,6	Nederland	<1,2
Brus. G.	0,5	Limb.	1,2	Groot-Brit.	<1,15

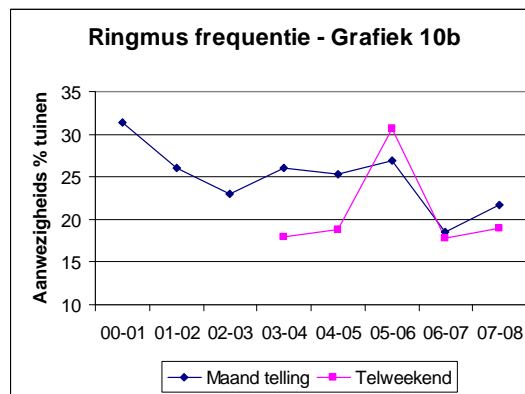
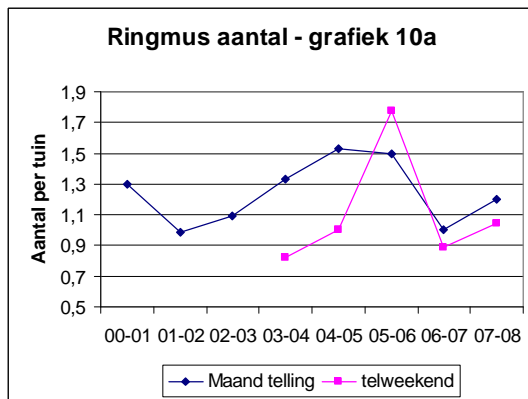
Ringmus

De ringmus verloor de voorbije winters het gevecht om in de Top-10 van talrijkste bezoekers van de voedertafel te blijven. De winter van 2006-2007 was slecht voor de soort, met een gemiddelde van 0,9 ringmussen per tuin halveerde het aantal ten opzichte van vorige winter. De soort nam slechts lichtjes toe in 2007-2008.

Ook de verspreiding blijft laag, slechts in 1 op de 5 tuinen werd de soort waargenomen. Ook in de buurlanden zijn er lage aantallen.

Bijvoeding : ondermeer gemengd zaad, onkruidzaad, gebroken maïs, graanmengsel, pindanoten.

Provincie	Aantal	Provincie	Aantal	Regio	Aantal
West Vl.	1,6	VI. Brab.	0,9	Vlaanderen	1,0
Oost Vl.	1,0	Antw.	0,7	Nederland	<1,2
Brus. G.	0,2	Limb.	1,2	Groot-Brit.	?

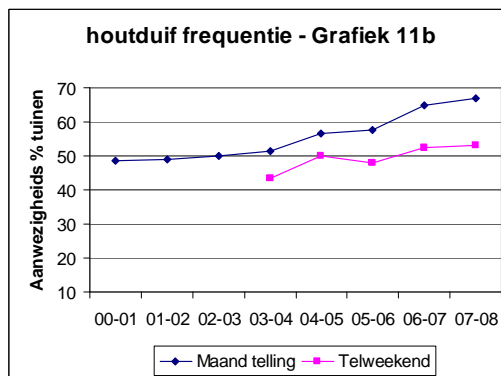
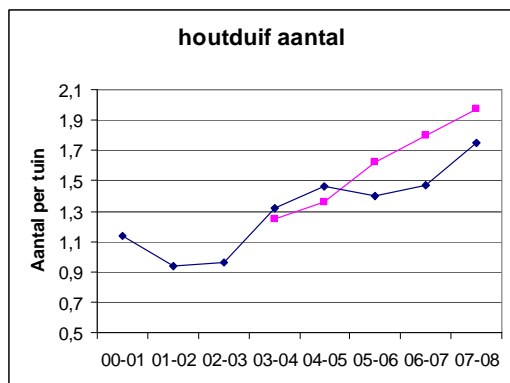
Houtduif

De houtduif is een vaste waarde geworden in de Top-10 van talrijkste bezoekers van de voedertafel. De winter van 2007-2008 was opnieuw heel goed voor de soort met een recordaantal van gemiddeld 2 houtduiven per tuin. Dit is een toename van 11% ten opzichte van vorig jaar. Ook de verspreiding blijft gestaag toenemen. De soort komt nu in meer dan de helft van de tuinen naar de voederplaatsen.

Vergeleken met onze buurlanden doet de soort het bij ons goed, terwijl ook daar de aantallen toenemen.

Bijvoeding : ondermeer gemengd zaad, gebroken maïs, granen.

Provincie	Aantal	Provincie	Aantal	Regio	Aantal
West Vl.	1,5	VI. Brab.	2,2	Vlaanderen	2,0
Oost Vl.	2,1	Antw.	2,0	Nederland	1,6
Brus. G.	2,6	Limb.	2,1	Groot-Brit.	1,53

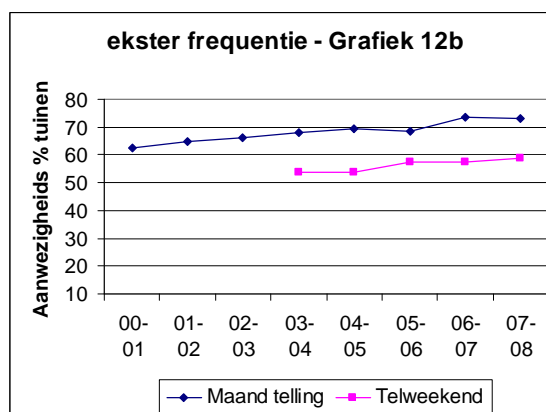
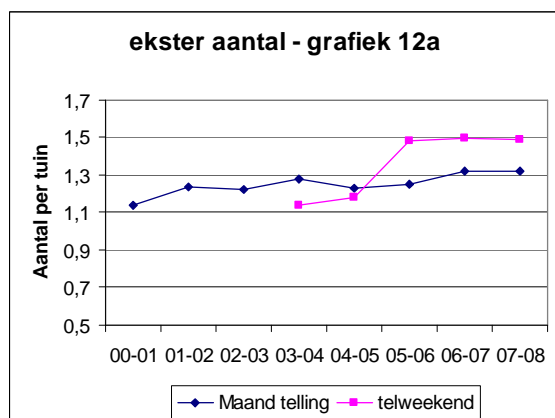
Ekster

Doordat de aantallen eksters licht toenemen en andere soorten zoals ringmus en staartmees in aantal daalden duikt de ekster in het overzicht op. Er zijn grote verschillen tussen de aantallen op het telweekend van 2004 en 2005 en die van 2006, 2007 en 2008, zonder dat we daar een echte verklaring voor hebben. Kijken we naar de verspreiding en de maandelijkse aantallen dan blijven die lichtjes toenemen.

Vergeleken met onze buurlanden zijn de aantallen hoger dan in Nederland en Groot-Brittannië.

Bijvoeding : ondermeer gemengd zaad, onkruidzaad, gebroken maïs, graanmengsel, brood.

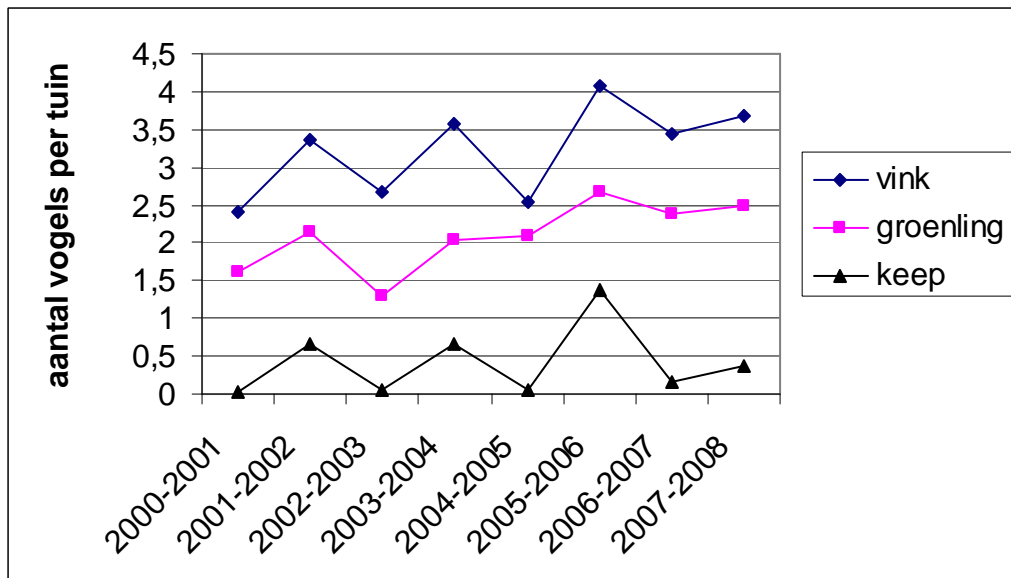
Provincie	Aantal	Provincie	Aantal	Regio	Aantal
West Vl.	1,2	Vl. Brab.	2,0	Vlaanderen	1,5
Oost Vl.	1,5	Antw.	1,4	Nederland	<1,2
Brus. G.	1,7	Limb.	1,6	Groot-Brit.	?

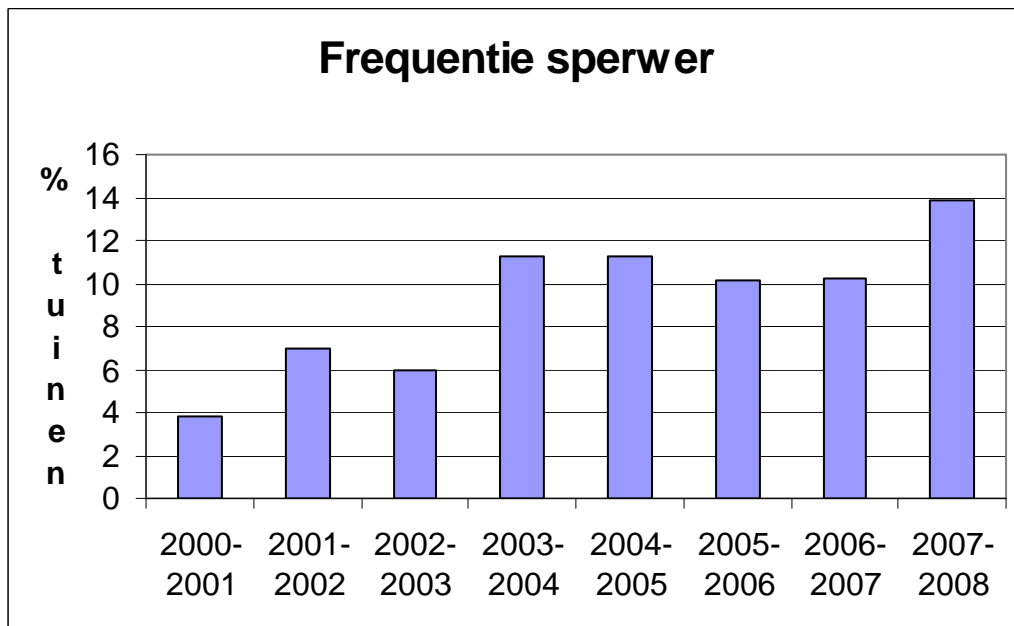
5. Opmerkelijk

Bij de vinkensoorten zien we duidelijk de gelijke schommelingen tussen jaren (figuur 13). De keep, vink en groenling vertoonden de tweejaarlijkse piek maar wel niet zo uitgesproken als in eerdere winters met piekaantallen. Vooral de keep werd relatief weinig gespot in vergelijking met andere topaantallen.

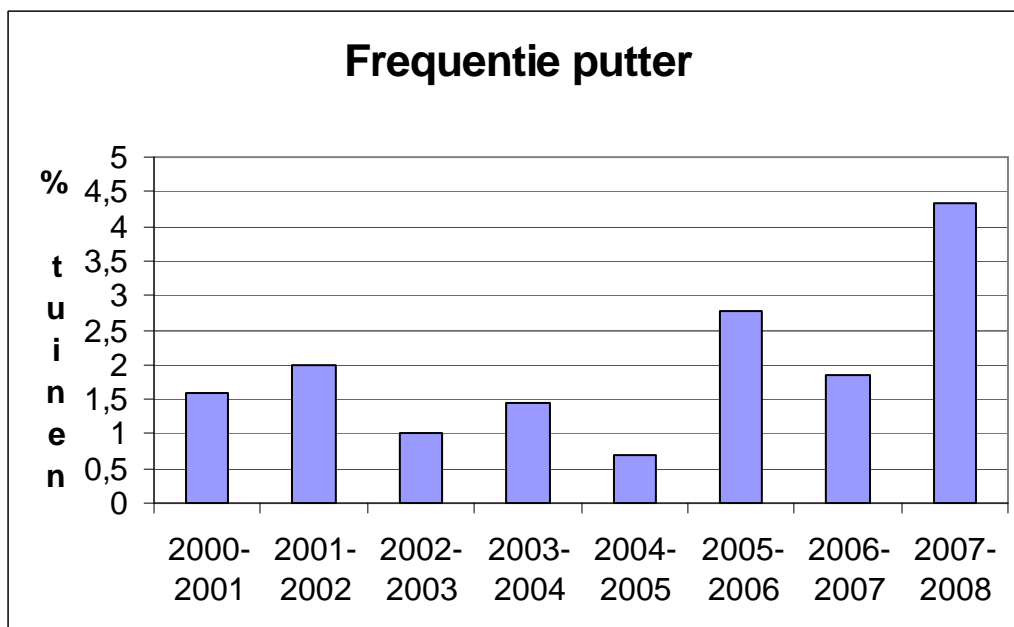
Figuur 13: gemiddeld aantal vink, keep en groenling per tuin.

De sperwer werd regelmatig gespot tijdens de maandelijkse tellingen. In bijna 1 op de 6 tuinen dook hij op, sinds de start van de tellingen in 2000 wordt de soort in meer dan tweemaal zoveel tuinen geteld.

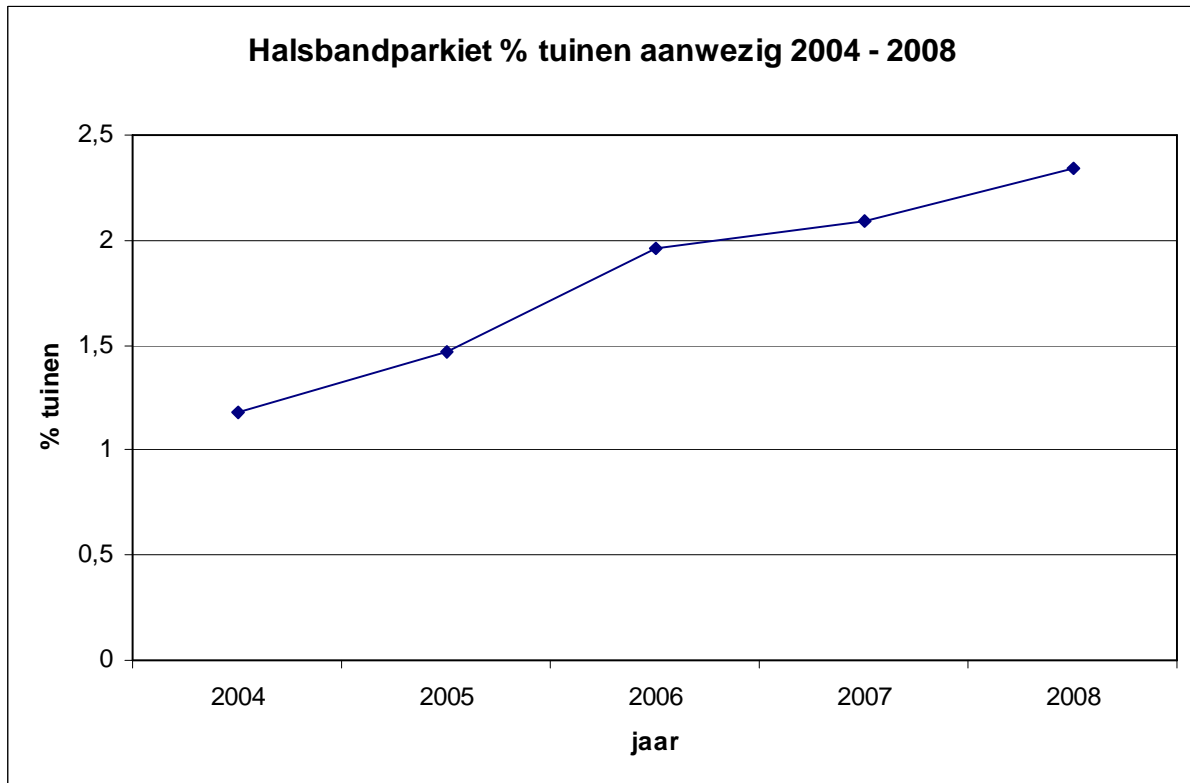
Figuur 14: sperwer aanwezigheid in procent van Vlaamse tuinen.

De putter of distelvink is een relatief zeldzame zangvogel die in het verleden slechts uitzonderlijk naar voederplaatsen kwam. In de voorbije winter waren er heel wat meer waarnemingen, hopelijk zet deze trend zich voort (figuur 15).

Figuur 15: putter aanwezigheid in procent van Vlaamse tuinen.

De halsbandparkiet blijft zich langzaam maar zeker verder verspreiden. Tijdens de telweekends wordt de soort jaarlijks in meer tuinen gespot (zie figuur 16).

Figuur 16: halsbandparkiet aanwezigheid in procent van Vlaamse tuinen tijdens nationale telweekends in februari.

6. Maxima

Niet iedereen heeft een grote tuin of heeft een omgeving die heel rijk is aan vogels. Waarnemingen uit tuinen met kleinere aantallen vogels zijn belangrijk voor het resultaat van dit project maar het is toch leuk om te kijken naar de absolute toppers. Tussen haakjes staan de maandmaxima sinds het begin van de tellingen in november 2000.

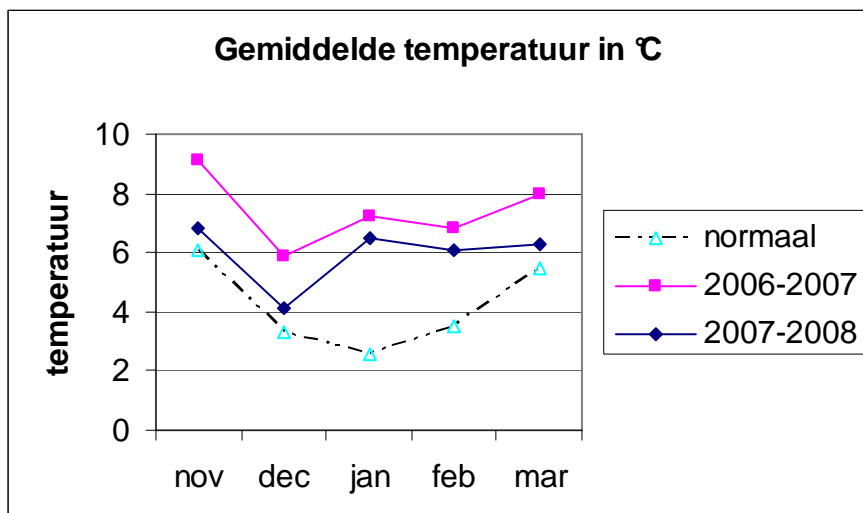
De hoogste maandgemiddelden in 2007-2008 waren:

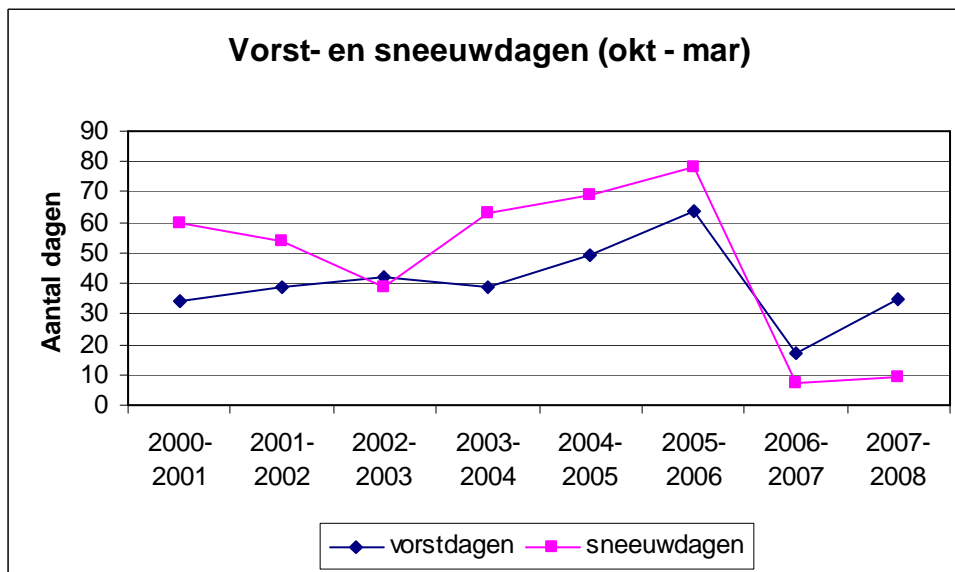
- Huismus: 67 exemplaren in december 2007 in Roosdaal, Vlaams-Brabant (126 ex. in oktober 2006 in Stabroek, Antwerpen).
- Ringmus: 56 exemplaren in januari 2008 in Laakdal, Antwerpen (88 ex. in november 2004 in Wuustwezel, Antwerpen).
- Turkse tortel: 72 exemplaren in november 2007 in Lokeren, Oost-Vlaanderen. (76 ex. in februari 2005 in Brasschaat, Antwerpen).
- Staartmees: 14 exemplaren in januari 2008 in Mol, Antwerpen (24 ex. in januari 2005 in Geel, Antwerpen).
- Groenling: 50 exemplaren in januari 2008 in Klerken, West-Vlaanderen (114 ex. in februari 2003 in Tessenderlo, Limburg)
- Spreeuw: 56 exemplaren in januari 2008 in Ronse, Oost-Vlaanderen (151 ex. in oktober 2004 in Bilzen, Limburg)
- Vink: 56 exemplaren in januari 2008 in Klerken, West-Vlaanderen (51 ex. in oktober 2002 in Wuustwezel, Antwerpen).

7. De weersomstandigheden

De temperatuur in winter 2007-2008 was veel hoger dan normaal en dit gedurende de ganse winter. Vooral in januari lag de temperatuur ver boven het normale niveau. Het was geen “kwakkelwinter” want de temperaturen bleven gedurende langere periodes erg hoog. Het aantal sneeuw- en vorstdagen was laag.

Figuur 15: gemiddelde temperatuur in de periode november tot maart.

Figuur 16: aantal vorst en sneeuwdagen in de periode 2000 – 2008

Samenwerking met Tom & Co, Delhaize en Vivara

Samen met Tom & Co en Vivara werkt Natuurpunt aan de beste producten voor de tuinvogels en kunnen we dankzij hun financiële bijdrage de actie Vogels Voeren en Beloeren uitwerken. Voor een Tom&Co in uw buurt, surf naar www.tomandco.be en gebruik de zoekfunctie.

Kijk voor handige tips en producten zeker op www.vivara.be

Bijlage

Tabel: gemiddeld aantal vogels in Vlaamse tuinen in oktober 2007-maart 2008 en oktober 2006-maart 2007.

	Maand	2007-2008						2006-2007					
		10	11	12	1	2	3	10	11	12	1	2	3
	Aantal tuinen	134	227	285	294	259	182	136	210	278	282	264	178
1	huismus	6,33	7,00	7,76	7,31	6,93	5,95	7,51	6,89	7,76	7,04	6,25	6,59
2	Turkse tortel	3,78	4,10	4,61	4,51	4,31	3,74	3,23	4,12	4,38	4,13	4,11	3,66
3	vink	1,31	2,48	4,04	4,36	4,38	4,20	0,71	2,35	3,92	4,51	4,50	2,90
4	koolmees	2,66	3,41	3,80	3,70	3,36	2,90	2,38	2,99	3,37	3,42	3,00	2,75
5	merel	3,06	3,20	3,65	3,26	3,45	3,18	2,85	2,78	3,05	3,17	3,20	3,14
6	pimpelmees	1,52	2,15	2,73	3,09	2,82	2,05	1,46	1,88	2,51	2,79	2,38	1,96
7	groenling	0,80	1,84	2,81	2,91	2,82	2,81	0,68	1,68	2,78	2,92	2,85	2,35
8	spreeuw	2,57	2,18	2,61	2,60	2,50	1,80	2,45	2,27	2,83	2,23	2,36	1,32
9	houtduif	1,19	1,33	1,63	2,10	2,00	1,93	1,06	1,02	1,52	1,60	1,69	1,68
10	kauw	1,12	1,11	1,27	1,49	1,61	1,37	1,06	0,80	1,07	1,08	1,16	1,20
11	ekster	1,12	1,25	1,31	1,32	1,44	1,38	1,50	1,17	1,27	1,32	1,30	1,45
12	staartmees	1,21	0,79	1,08	1,83	1,37	0,73	1,07	0,70	1,06	1,12	0,96	0,63
13	ringmus	0,46	0,84	1,23	1,40	1,45	1,48	0,31	0,64	1,07	1,26	1,38	0,85
14	heggenmus	0,80	0,98	1,12	1,11	1,27	1,39	1,10	0,93	1,03	1,02	1,22	1,31
15	roodborst	0,91	0,98	1,16	1,08	1,08	1,00	0,84	0,96	1,02	1,05	1,06	0,97
16	sijts	0,19	0,18	0,33	0,66	1,06	1,23	0,00	0,01	0,03	0,07	0,04	0,02
17	winterkoning	0,51	0,48	0,43	0,44	0,43	0,44	0,34	0,39	0,35	0,30	0,36	0,42
18	zwarte kraai	0,32	0,45	0,39	0,42	0,45	0,51	0,26	0,34	0,47	0,31	0,48	0,43
19	keep	0,02	0,16	0,30	0,45	0,44	0,81	0,06	0,08	0,16	0,19	0,20	0,16
20	zwarte mees	0,09	0,22	0,37	0,47	0,41	0,30	0,01	0,02	0,04	0,04	0,07	0,06
21	gaai	0,20	0,26	0,25	0,25	0,25	0,29	0,19	0,16	0,19	0,23	0,22	0,30
22	grote bonte specht	0,12	0,19	0,21	0,19	0,17	0,20	0,11	0,11	0,20	0,19	0,18	0,20
23	kuifmees	0,11	0,18	0,21	0,20	0,15	0,16	0,05	0,07	0,11	0,12	0,11	0,07
24	zanglijster	0,23	0,11	0,10	0,11	0,21	0,26	0,26	0,11	0,09	0,11	0,24	0,31
25	halsbandparkiet	0,04	0,13	0,13	0,13	0,14	0,09	0,02	0,15	0,12	0,15	0,15	0,11
26	roek	0,10	0,16	0,14	0,11	0,07	0,03	0,14	0,10	0,10	0,14	0,11	0,02
27	groene specht	0,09	0,13	0,11	0,10	0,08	0,06	0,06	0,09	0,08	0,06	0,06	0,06
28	kokmeeuw	0,01	0,08	0,10	0,20	0,07	0,04	0,02	0,02	0,05	0,06	0,09	0,04
29	koperwiek	0,27	0,21	0,02	0,01	0,08	0,08	0,09	0,03	0,06	0,02	0,01	0,05
30	boomklever	0,08	0,06	0,11	0,11	0,10	0,09	0,09	0,09	0,10	0,09	0,10	0,08

Hoe waarnemen ?

Om mee te doen heeft u slechts een voederplaats nodig en de energie om die plaats dagelijks of wekelijks een kwartiertje in het oog te houden. Noteer de waarnemingen wekelijks op het waarnemingsformulier, een weekje overslaan is echt geen ramp. Mogen wij vragen om op het einde van iedere maand je waarnemingen naar ons op te sturen?

- maak een voederplaats op de grond, timmer een voederplank ineen of hang een voederbuis op een zichtbare plaats.
- Probeer elke dag, bijvoorbeeld gedurende een kwartier, uw bezoekers te beloeren en noteer in een schriftje de soorten die u **op en rond de voederplaats** ziet scharrelen.

Omdat niet alle soorten op hetzelfde moment aan tafel gaan, is het nuttig om op verschillende tijdstippen waar te nemen. Voor alle duidelijkheid: het komt er op aan uw waarnemingen regelmatig bij te houden, maar uw formulier pas na een week in te vullen. U noteert per soort het grootste aantal dat u op één moment hebt geteld. Een voorbeeld: op maandag ziet u drie koolmezen op de plank, op dinsdag vijf, op woensdag geen, op donderdag vier. In dit geval vult u op het formulier naast koolmees het getal vijf.

- vul na elke telweek het projectformulier in.
- Als u een week niet hebt geloerd, vul dan 'niet gekeken' in.
- Vul op het formulier ook de vragen in over uw tuin en het soort voedsel dat u aanbiedt. Zo kunnen we een idee krijgen welke tuin beter of minder geschikt is voor bepaalde soorten.

Kan je niet elke maand kijken, geen probleem, doe mee op 7 & 8 februari 2009 !

Opmerkingen

(1) In de handleiding staat : 'U noteert per soort het *grootste aantal* dat u op één moment hebt geteld'. Zonder al de vogels te vangen en te merken is het vrijwel onmogelijk om juist te bepalen hoeveel vogels een voederplaats bezoeken. Toch willen we dit aantal zo goed mogelijk schatten. Noteer dus per week het grootste aantal van een bepaalde soort dat bij het voeder of in de omringende struiken of bomen zat en dit binnen een waarnemingsperiode van 15 minuten. Bij een soort als de koolmees zie je natuurlijk zelden meerdere individuen tegelijkertijd op een voederplaats, maar in de meeste gevallen is het toch mogelijk om te schatten hoeveel vogels er op een bepaald moment op de voederplaats en de omringende struiken of bomen zitten. Het is dat aantal in de onmiddellijke omgeving van de voederplaats dat ons interesseert. Bijvoorbeeld op maandag zitten 4 huismussen op de voederplaats, dinsdag zie je op 4 verschillende tijdstippen 1 huismus op de voederplaats en vrijdag zie je er 3 tesamen. Voor deze week vul je dus in : huismus : 4 en **niet** 11.

(2) Noteer ook soorten die niet in de lijst van 16 voorkomen als ze de voederplaats bezoeken, de lijst van 16 is enkel een hulpmiddel om snel de waarnemingen te noteren.

